

LE TOURISTE BULGARE — DER BULGARISCHE TOURIST

Излиза мѣсечно (освѣтъ юли и августъ). Струва за нечленове годишно 2 лева
Всичко се изпраща: София, „Българско Туристическо Дружество“.

Год. V.

София, Май—Юни 1906.

Брой 5—6.

Шестиятъ редовенъ сборъ на БТД въ с. Долна-Баня.

Споредъ изработената програма, всички туристи се събраха на гара Костенецъ-баня на 20 май въ 2 часа прѣзъ нощта. Делегатитѣ отъ Южна България бѣха пристигнали нѣколко минути прѣди тия отъ Сѣверна България. Дружно, заедно съ посрѣщащитѣ долно-банци, потеглиха за с. Долна-Баня, гдѣто пристигнаха въ 4½ ч. с. и се настанаха на квартири. На 21 май, въ 8 ч. с. се отвори *засѣданието на сбора*, което стана нужда да се продължи и слѣдъ обѣдъ, по която причина *излетътъ до „Градището“* не можа да се състои. Слѣдъ засѣданието туриститѣ посѣтиха туристовката изложба, устроена отъ БТД въ читалището „Рила“ и състояща отъ 75 фотографии отъ разни красиви мѣстности на отечеството ни. Тая изложба бѣ публична, за което бѣ посѣтена отъ гражданитѣ и ученицитѣ на III-класното училище.

На 22 май трѣбваше да има *излетъ до с. Радуйлъ*, обаче отъ вечерята бѣ почнало да вали. Въпрѣки това, по-вечето отъ туриститѣ не искаха да изпуснатъ случая да посѣтятъ тия роскошни мѣста въ политѣ на Родопитѣ и излетътъ се състоя. Вечерята имаше обща другарска вечеря, сложена отъ долно-банци. Тукъ имъ се поднесоха подаръци отъ БТД: на долнобанския клонъ „Ибърски туристъ“ двѣ хубави фотографии и двѣ топографически карти на околноститѣ, а на прѣдседателя г. А. Д. Цвѣтковъ — туристовка

гега. Прочетоха се и поздравителнитѣ телеграми до сбора, отъ : Георги Златарски въ София (почетенъ членъ на БТД), Н. Марковъ въ Търново (прѣдсед. на клона „Трапезица“), Ив. Генчевъ въ Плевенъ (прѣдсед. на клона), Д-ръ Басарабовъ въ Орѣхово н. Д. (прѣдсед. на клона „Дунавски туристъ“), капит. Гънзовяновъ въ Враца (под-прѣдсед. на клона „Веслецъ“), Попъ Ивановъ и Лаловъ въ Орхание (за всички Мургашици), Ив. Коларовъ въ Каваклии (прѣдсед. на клона „Сакаръ“), Илиевъ въ Казанлъкъ (прѣдсед. на клона „Бузлуджа“), Б. Касжровъ (софийски туристъ), отъ „Горно-бански туристъ“ (капит. Ив. Добревъ), Чуканови въ София (П. С. Чукановъ прѣдсед. на Горно-Орѣховския клонъ, делегатъ на клона за сбора, но по причина на болестъ останалъ въ София), Н. Георгиевъ въ Златица (който не можй да присѣдствува на сбора, защото не му билъ разрѣшенъ отпущкъ, отъ Пантелей Захариевъ (за 40 излетници въ Бургасъ), отъ Елиезеръ Арие (самоковски туристъ), отъ Нанчевъ и Илиевъ въ Казанлъкъ и Костовъ въ Пловдивъ.

Засѣданіе на VI. редовенъ сборъ на БТД.

Засѣданието на сбора се отвори на 21 май 8 ч. с. въ салона на читалище „Рила“ отъ прѣдседателя на БТД д-ръ Хр. Пиперовъ. Присѣдствуваха 39 участника отъ 404 члена на задругата, имено отъ : *Бургасъ* (18 чл.) Ат. Бѣлмустановъ. *Враца* (25 чл.) Н. Алексиевъ. *Гор.-Орѣховица* (13 чл.) Ив. П. Мирчевъ. *Долна-бана* (10 чл.) З. Апостоловъ, И. Аврамовъ, д-ръ Куруджиевъ, Ив. Поповъ, В. Сребърниковъ, С. Станоевъ и А. Цвѣтковъ. *Каваклии* (25 чл.) М. Н. Кърпаревъ. *Орхание* (15 чл.) Г. п. Ивановъ, Ст. Панчовъ и Д. Ив. Стамболиевъ. *Самоковъ* (58 чл.) Сп. Захариевъ, Д. Иончевъ и д-ръ М. Кокошчевъ. *София* (82 чл.) Т. И. Бъчваровъ, Д. Ганчевъ, Ат. Джанановъ, Дѣянъ Дѣяновъ, Ж. Катрановъ, Кр. Кръстевъ, Н. Начевъ, Тод. Петровъ, д-ръ Хр. Пиперовъ, Геор. Радевъ, Ст. Радучевъ, М. Самсаровъ, Ив. Сандовъ, С. Скрински, Н. Тантиловъ, К. Шишеджиевъ, г-жа Шишеджиева и Ст. Цачевъ. *Търново* (75 чл.) И. Вителовъ, Д. Щърковъ, Г. Козаровъ и В. В. Пановъ.

1.

Прѣдседателтъ се обърна къмъ присѣдствающитѣ съ кратка приѣзствена рѣчь и обяви VI. туристовски сборъ за отворенъ. Слѣдъ това секретартъ Джанановъ, прочете протокола отъ миналия сборъ въ Варна (изложенъ подробно въ БТ г. IV бр. 1). Гласуванъ протоколътъ се прие, слѣдъ което прѣдседателтъ прочете слѣдния

Отчетъ на БТД за 1905 год.

Миналата година не е една отъ най-лошитѣ въ туристовската организация. Слѣдъ критическата 1904 г., прѣзъ отчетната година се забѣлѣзва едно стабилизиране въ състава на задругата. Наистина, има клонове, въ които намалѣва числото на членоветѣ, но има и такива, които закрѣпватъ; подобни сж : Търновскіятъ „Трапезица“, Самоковскіятъ „Рилски туристъ“, Софийскіятъ „А. Константиновъ“ и Врачанскіятъ „Веслецъ“, а други си стоятъ въ сѣщото положение

както по-лани. Освѣнъ това има подновяване на спрѣлъ клонъ — Еленскиятъ „Чумерна“ и основаване на два нови клона при много благоприятни туристовски условия. По такъвъ начинъ общото число на членоветъ се е увеличило съ 111 души, 297 лани, сега е 404 д.

Клонове дружеството има 15, въ: Бургасъ, Варна, Враца, Гор. Орѣховица, Долна Бая, Елена, Каваклии, Казанлъкъ, Орѣхово, Орханлие, Перникъ, Плѣвентъ, Самоковъ, София и Търново. Въ прѣпис-ка, по-жива или по-рѣдка, съ централното настоятелство сж били всички клонове, съ изключение на тия въ Варна и Казанлъкъ, които прѣзъ цѣлата година не сж дали вѣсти за своя жавотъ, нито сж дали отчетъ или направили приносъ въ централната каса. Казанлъшкиятъ е внесълъ на врѣмето си за 1904 г., а Варненскиятъ и това не е сторилъ. Наистина, има и други клонове, които до сега не сж прѣд-ставили отчети за 1905 г., такива сж: Еленскиятъ, Гор. Орѣховски-ятъ, Орѣховскиятъ и Пернишкиятъ, а сжщо и такива, които не сж си внесли припадаещия прносъ, каквито сж изброенитъ горѣ, безъ Гор. Орѣховскиятъ а съ Самоковскиятъ. На сбора прѣдлежи да рѣши да се отнематъ ли правата на делегатитъ отъ тия кло-нове. Досѣжно длѣжимитъ приноси отъ тия клонове, настоятел-ството вѣрва, че като се поискатъ — ще бждатъ внесени, за-щото до сега тѣ сж били изправни. Специално за Варненския и Ка-занлъшкия клонове, настоятелството прави слѣдното прѣдложение: *Варненскиятъ клонъ да се изключи окончателно отъ задругата а Казанлъшкиятъ „Бузлуджа“ — условно, т. е. да се иокани да поднови своята дѣйность и изпълни задлѣженията си къмъ центр. настоятелство; не стори ли това, — настоятел-ството да го изключи отъ задругата.*

Лани въ Варна се рѣши да се направи опитъ за да се под-новятъ клоновѣтъ въ Бѣлоградчикъ, Елена и Сливентъ. Въ това от-ношение се постигна успѣхъ само въ Елена. За Сливентъ г. д-ръ З. Димитровъ, бившъ прѣдседател на клона, при лична срѣща съ прѣд-седателя на задругата въ София, бѣ общалъ да се потруди за под-новяване дѣйността на клона. Направентъ ли е опитъ за това и защо клонътъ не е подновенъ — не ни е извѣстно. Научихме се, че имало въ Сливентъ и други лица, любители на туризма, съ които за жалость не можихме да влѣземъ въ сношение. Но надеждата за под-новяване Сливенския клонъ не е загубена, защото околноститъ на града сж така красиви и има любители на туризма въ тоя градъ. За Бѣлоградчикъ не можа нищо да се направи. *Клоновѣтъ въ Ески Джум-мая, Разградъ, Свищовъ, Ст. Загора и Шуменъ трѣбва да се смѣтатъ за отписани.* Имотитъ отъ тия угаснали клонове не сж дирени. Сега, въ новия уставъ, тоя въпросъ се урежда оконча-телно и прибирането на имотитъ отъ разтуренитъ клонове ще може лесно да се извършва.

Клонове подновили своята дѣйность.

Такъвъ е Еленскиятъ клонъ „Чумерна“. Слѣдъ двѣгодишно бездѣйствие, на 26|XI 1905 г. негови бивши членове и нови туристи сж имали събрание, въ което сж рѣшили да възобновятъ клона, на

начала, при които е съществувал пс-напрѣдъ. Записани сж 16 души членове и е избрано настоятелство.

Нови клонове.

Млади туристи отъ Орхание бѣха изказали желание да основатъ клонъ отъ БТД. На 28 и 29 августъ 1905 г. Софийскитъ клонъ има излетъ до Мургащъ и на тая планина стана срѣща между Софийскитъ туристи и младитъ Орханийски. Тукъ се тури основа на новия Орханийски клонъ, който за споменъ на тая срѣща се и нарѣче „Мургащъ“. Този клонъ функционира отъ тогава, е единъ отъ най-дѣятелнитъ и е прѣдставенъ на сбора отъ 3 делегати, на чело съ прѣдседателя си г. Ст. Панчовъ.

Отъ Каваклий ни се поискаха свѣдѣния за основаване клонъ отъ БТД, слѣдъ получаването на които, на 19 мартъ 1906 г. е билъ основанъ клонътъ, нарѣченъ съ хубавото име „Сакаръ“. Клонътъ брои 25 члена и е внесълъ 46 лв. записнина. Неговтъ делегатъ, г. М. Кърпаревъ, виждаме между насъ.

Тия два клона сж прѣдставили въ настоятелството своитъ уставы, поправени и допълнени споредъ общия уставъ на задругата и настоятелството прѣдлага на сбора да ги приеме окончателно като членове въ туристовската задруга. (Слѣдъ гласуването и приемапето на това прѣдложение, прѣдседателтъ поздравя присѣтствующитъ Мургащи и Сакарци).

Освѣнъ това се искаха на два пжти свѣдѣния отъ Силистра (г. П. Ангеловъ, прокуроръ) още отъ началото на мартъ мѣсець, обаче не знаемъ какво е направено по-нататътъ. Сжщо се искаха опжтвания и отъ Пещера (г. Поповъ, лѣсничей) прѣзъ априлий, но до сега врѣмето бѣше кратко, та не сж успѣли да се конституиратъ. Надеждата ни за основаване клонъ въ Пещера е голѣма.

За да стѣсни връзката между задругата и клоноветъ, настоятелството е водило по-честа *кореспонденция* съ послѣднитъ. То е разпратило 66 изходящи книжа и приближително толкова е получило.

Едно нѣщо, което настоятелството трѣбва съ прискрѣбие да признае, то е че прѣзъ миналата година отъ БТ излѣзоха само два броя. До ланския сборъ не бѣше излѣзълъ ни единъ брой за 1905 год., слѣдъ сбора веднага настѣпи ваканцията — излетно врѣме. Едва на есенъта можа да се подеме издаването на БТ, но не успѣха да излѣзатъ по-вече отъ два броя. Главната прѣчка бѣха срѣдствата. Ако Търновскитъ клонъ „Трапезица“ не ни бѣ улеснилъ, то и тия броеве не биха могли да излѣзатъ. Ако клоноветъ си внасяха на врѣме приноса, то задругата не би била въ затруднение. При туй е необходимо да не се чака края на годината, за която цѣль въ новия уставъ е прѣдвидено да се правятъ вноскитъ на два пжти прѣзъ годината. А вие видѣхте, че има клонове, които и до сега не сж се издѣлжили за миналата година, а дружеството ни не разполага съ готови капитали. За да се спомогне въ това отношение, настоятелството е подирило подръжка отъ държавата; поискана е помощъ отъ Министер-

ството на просвъщението и въпросът е на път към уреждане. Ако се успее съ това, то изданието на списанието е осигурено. Ако не се успее, то настоятелството смъта да издаде тая година отъ БТ вмъсто 10 — само 6 броя, по единъ за всъки два мѣсеца. Така правятъ и нѣкои чужди турист. дружества.

По въпроса за пжтувалнитъ изгоди, нищо не се е свършило, но дружеството ни се ползува съ симпатитъ на компетентнитъ власти. Щомъ настоятелството се освободи отъ грижитъ на Софийския клонъ, ще се заеме съ уреждането на тоя въпросъ.

Съ едно дѣло може да се похвали настоятелството, то е *участието на БТД въ изложбата въ Милано*. Чръзъ него дружеството ни излиза прѣдъ външния свѣтъ за да прѣдстави себе си и природата на отечеството ни. (Тукъ ние изпущаме доклада за изложбата въ Милано, подробно изложенъ въ БТ бр. 3—4 стр. 19).

Прѣзъ отчетната година настоятелството имаше слѣдния *составъ*: прѣдседател — д-ръ Хр. Пиперовъ, подпрѣдсед. — д-ръ Хар. Ивановъ, редакторъ — д-ръ Ал. Теодоровъ, секретаръ — Ат. Джанановъ, касиеръ — Ст. Коледаровъ и свѣтници — Ст. Радучевъ, капит. Ив. Добревъ и Мих. Самсаровъ. Прѣзъ годината Ст. Коледаровъ си подаде оставката и се замѣсти отъ К. Шишеджиевъ. По-послѣ напуста и д-ръ Хар. Ивановъ. По число на гласоветѣ идеше да го замѣсти Ив. Сандовъ, който обаче бѣше членъ въ контролната комисиия и излизането му отъ нея щѣше до побърка на контролата. По редъ слѣдъ него идеха лица, които нѣмаха възможность да влѣзатъ въ настоятелството (г-жа Загорска, Бор. Касжровъ), по която причина настоятелството остана безъ подпрѣдседател. Отъ друга страна и д-ръ Ал. Теодоровъ не се зае съ редактирането на БТ и нѣмаше възможность да посѣщава засѣданията на настоятелството; освѣнъ това и капит. Добревъ бѣше прѣзъ цѣлата зима боленъ. По такъвъ начинъ настоятелството остана само съ 5 члена да управлява задругата и клона. Ето защо при най-добра воля то не можа да извърши своитъ дѣла какго желаше. —

Гласуванъ отчетътъ се прие. Слѣдъ това сборътъ рѣши: 1). Слѣдъ обясненията дадени отъ *Самоковскитъ* делегати, ако клонътъ имъ и да не е внесалъ приносъ за мин. год., *да имъ признае правата на делегати* и да ги допусне да участвуватъ въ сбора.

2). *Приематъ се окончателно въ задругата Орханійския клонъ „Мургаши“ и Кавалийския „Сякаръ“.*

3). *Варненскиятъ клонъ се изключва окончателно отъ задругата а Казанлъшкиятъ — условно.*

4). *Да се направятъ постъпки за подновяване на клоноветъ въ Бълограчикъ и особено на тоя въ Сливенъ.*

Слѣдъ това се прочетоха отчетитъ на клоноветъ отъ БТД за 1905 г. По публикуването на тия отчети въ БТ, се рѣши само тия отчети да се помѣстватъ изцѣло, които прѣдставляватъ особенъ интересъ, а отъ останалитъ — да се публикуватъ извлѣчения. (Това ще се извърши въ идущия брой на БТ)

II.

Доложи се на сбора

Упражнението на бюджета на БТД за 1905 г.

А. Приходъ.

	прѣдвидено:	постъпило:
Приносъ 20% отъ членовина на 400 члена, сир. отъ 2400 лв.	480.— лв.	292.75 лв.
Записнина отъ 50 нови члена	100.— „	46.— „
Недобори	23.82 „	25.80 „
Абонаментъ на БТ отъ Ески Джумая.	—.— „	21.60 „
Дългъ къмъ Софийския клонъ	—.— „	187.85 „*)
Излишъкъ отъ 1904 г.	46.18 „	49.18 „
Всичко:	650.— лв.	623.18 лв.

Б. Разходъ.

	прѣдвидено:	похарчено:
Членски карти (500)	40.— лв.	40.— лв.
100 значки (съ митнишки разноси).	100.— „	101.95 „
„Български Туристъ“ 10 броя въ 10 коли по 500 екз. $\times$ 40 лв.	400.— „	94.— „
Писалищни и непрѣдвидени	110.— „	93.30 „
Печатъ ноти на туристовски маршъ	—.— „	*85.— „
На композитора на марша.	—.— „	25.— „
Дългъ къмъ Софийския клонъ отъ 1905 г.	—.— „	*67.50 „
Наличностъ къмъ 1 януари 1906 г.	—.— „	116.43 „
Всичко:	650.— лв.	623.18 лв.

Сборътъ удобри това упражнение на бюлжета за 1905 година, което ще има да се провѣри отъ контролната комисия.

Слѣдъ това се прѣдложи на сбора и той прие слѣдния

Бюджетъ на БТД за 1906 г.

А. Приходъ.

Приносъ 25% отъ членовина на 400 члена, сир. 2400 лева	600.— лв.
Записнина отъ 100 нови члена	200.— „
Недобори отъ 1905 г.	100.— „
Помощъ отъ Мин. на Търгов. и Земледѣл. за участие въ изложбата въ Милано	900.— „
Помощъ отъ Мин. на Просвѣщенiето.	160.— „
Подаръкъ отъ Георг. Козаровъ за „Бълг. Туристъ“	50.— „
Непрѣдвидени	23.57 „
Излишъкъ отъ 1905 г.	116.43 „
Всичко:	2150.— лв.

*) Въ това перо влизать суми, взети отъ Софийския клонъ и изравно-
двани още прѣвъ 1904 г., по пропуснати въ ланския бюджетъ. Тъ сж озна-
чени съ * въ разходния бюджетъ за 1905 г.

Б. Разходъ.

100 значки (съ митнишки разноски)	100.— лв.
„Български Туристъ“ 10 броя въ 10 коли по 500 екз. $\times$ 40 лева	400 — „
Участие въ изложбата въ Милано	900.— „
Печатане устава въ 1000 екз.	25.— „
Наемъ помѣщение	60.— „
Библиотека	30.— „
Делегати VI сборъ въ Долна-баня.	24.— „
Писалищни и непрѣдвидени	100.— „
Изплащане дълга къмъ Софийския клонъ	187.85 „
За урвнение излишъкъ.	323.15 „
Всичко: 2.50 — лв.	

III.

Пристѣпи се къмъ *приемане новия уставъ* на задругата Станаха разисквания по името на дружеството, собств. по думата *туристическо*, която че замѣни съ *туристско*, която има чисто българско окончание.

По устава станаха обстойни разисквания, та прѣдвидения дневенъ редъ не можа да се свърши въ опрѣдѣленото врѣме — до пладнѣ. Стана нужда да се прѣкъсне засѣданието въ 12½ ч. за да се продължи въ 3 ч. сл. пл. По тая причина излетѣтъ до „Градището“ не можа да се състои.

При разискванията и гласуванията уставопроектътъ на настоятелството прѣтърпѣ слѣднитѣ промѣни: Направиха се измѣнения въ чл. чл. 4, 12, 13, 31, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 46 и 63; изоставиха се чл. чл. 39, 76 и 83; редактира съ новъ чл. 39 и се слѣха чл. 91 съ чл. 90. Останалитѣ членове се приеха безъ измѣнение.

IV.

V-ятъ сборъ лани въ Варна рѣши да се отдѣли управлението на задругата отъ това на Софийския клонъ, което се прокарва въ новия уставъ на дружеството. Вслѣдствие на това се явява нужда *да се избере изцяло настоятелство* на БТД. При избора за такова получиха най-много гласове: прѣдседателъ д-ръ Ал. Теодоровъ и членове — Ат. Джанановъ, С. Скрински, Т. И. Бъчваровъ, Ст. Цачевъ, Капит. Ив. Добревъ, Ив. Сандовъ и д-ръ Хр. Пиперовъ, които се и провъзгласиха за избрани. Тия послѣднитѣ послѣ по между си ще си разпрѣдѣлятъ длѣжноститѣ (чл. 21 отъ новия уставъ). За контролна комисия се избраха Т. Петровъ и К. Шишеджиевъ.

V.

По покана отъ Врачанския делегатъ Н. Алексиевъ се рѣши VII туристски сборъ да бѣде въ Враца по св. Троица.

Прѣдседателятъ благодари на Долно-банскитѣ туристи за голѣмитѣ грижи, които тѣ, заедно съ Общинското управление, настоя-

телството на читалището „Рила“ и Долно-банскитѣ граждани сж имали по уредбата на сбора и гостоприемството на туриститѣ. Слѣдъ това въ 7 ч. в. обяви засѣданието на VI туристски сборъ за закрито.

Излетъ до Мара-гидия.

Едва ли има отъ нѣйдѣ такъвъ величавъ и чаровенъ изгледъ Стара-планина, както тоя отъ Севлиевското равнище, дѣто тече сребрилата като сълза Росица, галено чедо на ония гигантски върхове, чиито силуети се синѣятъ въ долинето.

Случаенъ пжтникъ ли е или не, когато и да вдигне погледъ на югъ, не може да го не сHEME съ въздишка на сърдце, че не може да бжде или, не е билъ нѣкога въ недрата на тая гиздосия — Стара-планина. А колко е тамъ, наистина, хубаво и ненагледно и колко привѣтлива е тя! Но колцина сж тия щастливци, що сж могли да прѣбродятъ тоя омаенъ кжтъ отъ нашата хубава родина и да се насладятъ отъ всички ония прѣлести, шо могатъ само тукъ да се срѣщнатъ?

И ние, колко години подредъ сме снимали очи отъ тая гиздосия съ въздишка на сърдце и живѣли сме съ мечти отъ надежда: единъ день да се видимъ срѣдъ обятията на тая чаровна гледка — зимѣ покрита съ бѣло-снѣженъ саванъ, лѣтъ — съ тъмнозелена кадифена прѣмѣна.

Най-послѣ, слѣдъ дълги копнежи, дойде многоочакваниятъ день. На 1 августъ м. г., безъ много канене и приготвяне, смѣсената малка задруга потегли отъ Севлиево. Врѣмето бѣ прѣкрасно, каквото бива само слѣдъ добъръ лѣтень дъждъ: небето вѣдро, въздухътъ чистъ и опрѣсненъ, единъ тънакъ и ободряющъ вѣтеръ полѣхва. А всичко това бѣ цѣла благодать слѣдъ голѣмия юлски зной.

Нашиятъ пжтъ ни водѣше право на югъ. Прѣдъ насъ на десетина часа се издигаха въ сининето множество върхове, образующи единъ планински гребень, простнатъ отъ изтокъ къмъ западъ. Не слѣдъ много врѣме, селата почнаха да се нижатъ едно подиръ друго. Първото село и първата станция на почивка бѣ с. Чадърлий, до скоро турско, отстояще на 1½ часъ отъ града, разположено на единъ хълмъ, на върха на който се издигатъ полусрутена джамия съ „Теке“ и редомъ съ нея една нова камбанария.

Не далечъ отъ това село, на дѣсния брѣгъ на р. Видима, притокъ на Росица, въ едно равнище е разположено с. Душево, отъ дѣто започватъ планинскитѣ склонове. Ето и Столътъ, прѣстнатъ тукъ — тамъ по нѣколко кжщи върху склоноветѣ, наподобяюши имего му. Отъ това село започва клисурата, наричана Боазъ, образувана отъ балканскитѣ прѣдпланини — Черни връхъ и Кравенишкия ржтъ, прѣзъ дѣто тече единъ малкъ и бръзъ потокъ. Този клисура е свързана съ революционната епоха за българската свобода: била е главенъ стратегиченъ пунктъ на възстаницитѣ — революционери въ Новоселко, Севлиевски районъ, понеже е едничкия проходъ за отвждната страна. Слѣдъ 2—3 часово пжтуване изъ тия дълбоки усой, ние се

озовахме прѣдъ една очарователна гледка на Билкана. А още слѣдъ часъ подъ насъ се разтилаше хълмистата Новоселска котловина, наврѣдъ ограничена съ балканскитѣ висини. Въ тая котловина, до недрата на самия Балканъ, сж прѣснати на хълмове и долове селата: Острецъ, Ново-Село и Видимата. Кжщитѣ на с. Острецъ сж прѣснати на 1—2 часа разстояние по ребрата и политѣ на конусообразния връхъ Острецъ и по околнитѣ хълмове. Низко, дѣто протича едно вѣчно бистро поточе, сж училището, модерна постройка, черковата и 15—20 двоетажни, хубаво бѣлосани кжщи съ дюкяни. Нѣщо, което прави селото привѣтливо за лѣтнитѣ колонии и бродящитѣ по тия мѣста. Тука, любителитѣ на природата и туриститѣ, намиратъ згодни убѣжища и се снабдяватъ съ провизии за върховетѣ. — Ново-село е по-голѣмо и се намира три четвърти на западъ отъ Острецъ. То е като пазарищенъ центъръ на жителитѣ отъ околността. Прѣзъ него тече сжщото поточе, около което сж наредени стотина малки спрѣтнати кжщи и дюкяни. Срѣдъ селото е училището, доста голѣмо двоетажно камено здание, строено прѣди 40—50 години. До освобождението, а и слѣдъ това, Ново село е било централно огнище на просвѣта. Тукъ, освѣтъ двѣтѣ — стара и нова — черкви, има и единъ дѣвически мѣнастирь, който въ възстанието е билъ опожаренъ, както и значителна частъ отъ селото. Въ това величаво минило, Ново село е било революционенъ центъръ и благодарение на естествената околна защита, тамъ турски кракъ не е можалъ да вилнѣе. Населението и до сега е чисто българско. — Селото Видима е въ самитѣ подножия на Юмрукъ-чалъ (Фердинандовъ връхъ) и Мара-гидия. Прѣзъ него тече р. Видима, която изтича изъ съседнитѣ два върха. То е малко, прѣснато село, срѣдъ най-живописна природа. На изтокъ отъ него, въ балканския гълъб, сж Двѣтѣ Пръскала. Поминакътъ на жителитѣ отъ тия села е най-вече овощарство, стругарство и скотовѣдство; земледѣлие, колкото за тѣхъ си да изкаратъ.

Слѣдъ еднодневна отпочивка въ Острецъ, приготвени за пжтъ както трѣба, на утрото при зори се отправихме съ шесточлената за-друга за Мара-гидия, като за водачъ имавме неспирно сновящия, отъ долу до горѣ и обратно, горски стражаръ. Утрото бѣ прѣлестно. Чистиятъ и свѣжъ балкански въздухъ ни опойваше и ние се чувствувахме бодри, весели и щастливи. Пжтътъ ни, водящъ отъ южната страна на върха Острецъ, лжкотѣше низъ баири срѣщу течението на малкото поточе, що на всѣка крачка ни подмамваше съ своята студна бистра, като сълза, водица. А природата въ своята чаровна прѣмѣна се по дивна и величествена ставаше. Заселищата едно по едно чезнеха. Най-подирѣ нагазихме дѣйствиитѣ недра на Балкана. Тукъ се издигаха високи и гжсти букаци, прѣзъ които едва проникваха утрениитѣ зари на току-що изгрѣваещето слънце, което първомъ се здрависваше съ грамаднитѣ върхове надъ насъ, които озаряваше съ своята златисто-пурпурна свѣтлина. На това мѣсто нашиятъ пжтъ се раздѣлѣше, ние поехме прѣкия, ако и по-стрѣменъ. Той сжщо пакъ тѣй се извиваше край спускающето се отъ вишинитѣ поточе и ставаше се по-стрѣменъ и по-непроходимъ. Обаче трудността не

ни обезкуражаваше—пѣснитѣ и веселитѣ шегѣ не прѣставаха. Сѣ новитѣ и нови гледки лѣжеха око̀то и подѣржаха духа. Балканѣтъ бѣ въ своята дивна пролѣтна прѣмѣна—теменужкитѣ и др. шарени и привѣтливи цвѣта кичеха него̀ва вѣнецъ. Щомъ изминахме политѣ на Мара-гидия, подновихме силитѣ съ една малка закуска, подсладена съ студената изворо̀ва вода, подирѣ което немедленно продължихме. Току-що бѣхме направили единѣ завой, намѣрихме се прѣдѣ Попова̀та стружна, послѣднѣо човѣшко обиталище, но сега и то пусто. Отъ тукъ почна на ново да се провижда Мара-гидия и да става се по-привлекателна съ своитѣ зѣбери и чуки. Слѣдѣ единѣ часъ вече бѣхме върху самого̀ било на Балкана, прѣдѣлѣ на горската растителностъ, срѣдѣ единѣ съвѣснѣ новѣ хоризонтѣ. На западѣ, до самитѣ насъ, се издигаше самотната Гидия, а на югъ—свързанитѣ съ народнитѣ вѣрвания Росалий, надѣ които въ до̀ла лѣкотѣше спокойно бистрата и студена Тѣжа, чиито извори сѣ грѣдитѣ на Мара-гидия, които незабавно подирихме. Пѣтѣтъ извиваше по главата на Мара-гидия (както нарича тая частъ мѣстното население), покрита съ низка еластична хвойна, между която се чернѣяха дребнитѣ, но вкусни боровинки. Подмамени отъ тѣхъ незабѣлѣзано, ако и малко по-късно, стигнахме до единѣ отъ изворитѣ на Тѣжа, току подѣ самия̀ връхъ, съ студена, като ледъ, вода. Частѣтъ е едина̀десетѣ прѣдѣ обѣдѣ. Отъ билото до извора̀ сме дошли за 1 часъ. Бѣхме доста изгладнѣли. Поскоро̀ разтоварихме провизията; отъ гегитѣ и врѣхнитѣ дрѣхи построихме палатки и се разположихме на обѣдѣ до самия̀ изворъ. Колко сладко се яде срѣдѣ природата, особено слѣдѣ единѣ тѣй приятенъ, макаръ и труденъ пѣтъ! Не можемъ нито да се наядемъ, нито напиемъ на вкусната, като млѣко, балканска вода!

Подирѣ една непродължителна отпочивка, сами, безѣ водачи, се отправихме за самия̀ връхъ, що се издигаше надѣ самитѣ насъ. Изѣ пѣтя между ни се яви изпрѣвѣрване: кой ще бѣде пѣрвия̀тъ щасливецъ на изкачването. Всѣки бѣрзаше, но о чудо! върхѣтъ, който тѣй много бѣрзахме да стигнемъ, не бѣ изкачанѣтъ. Отъ него се отправихме по едно ребро̀ право на сѣверъ и слѣдѣ нѣколко минути бѣхме вече на самия̀ връхъ. И тѣй, нашето вѣждѐлане е постигнато, ние сме вече на много мечтаното мѣсто отъ нашата хуба̀ва родина. Ние сме захласнати отъ пѣрвитѣ впечатления. Прѣдѣ насъ и около̀ насъ сѣ всички ония̀ гигантски върхове, що ги виждахме по-рано отдалечъ, а сега сме вече на единѣ отъ тѣхъ. Въ тоя моментъ на забра̀ва ние сме нарушили самотното жилище на крилатитѣ мравки и тѣ като изѣ облакѣ ни изпаднаха и почнаха да бранятъ своего̀ царство, както зная̀тъ, отъ неканенитѣ гости. Съ голѣми мѣки едва можехме да се поосвободимъ отъ тѣхъ и да ги прокудимъ, но се пакъ продължаваха да ни безпокоятъ и да ни напомнятъ за себе си. Подирѣ сражението, наново отправихме наблюдателенъ взодъ на околността и се прѣдадохме на съзерцане. Ние се намирихме върху една самотна петостѣпна грама̀дна пирамида отъ вулканическо образувание, висока 2150 м., на самия̀ връхъ прѣсечена, скалиста и го̀ла. Петѣтъ ѣ̀ ребра образуватъ ребено̀-

образни ридове, отъ които два служатъ за нейно звено съ околнитъ и побратими, между които зѣятъ ужасни пропасти. Това е то Марагидия. На изтокъ отъ насъ се издигатъ високо голитъ и овални върхове на Кадемлия, на сѣверъ набраздени съ дълбоки падини, често и лѣтъ изпълнени съ снѣгъ. Малко по-отсамъ отъ Кадемлия е трапецовидния Зелениковецъ; на югъ току задъ насъ, прѣзъ една бездна се разтилатъ Росалиитъ, по които лѣтъ пасатъ каракачански стада. Тѣ ограничаватъ нашия хоризонтъ на югъ и ни отниматъ възможността да се насладимъ отъ южно-българската гледка. Самъ-тамъ, хе на юго-изтокъ, дѣто Тджа лжкоти и прѣсича Росалиитъ отъ Кадемлия, се провиждатъ въ долинето върховетъ на Срѣдния-гора. Право на западъ отъ Росалиитъ се издига грамадния сфериченъ връхъ на Юмрукъ-чалъ, високъ 2374 м., на който най-високата частъ отдалечъ е като грамаденъ юмрукъ, който до като се гледа чистъ, тукъаки слѣдъ това се не вижда—покрытъ е се мъгла. Още по назападъ е Брусътъ, доста приличенъ на Юмука, само по-низкъ отъ него. Изъ сѣвернитъ скалисти падини на тия два великана бѣ запазенъ по това врѣме вледененъ снѣгъ. Не много далечъ отъ Бруса се издига островърхия Купенъ, отъ който се отдѣлятъ гориститъ сѣдловини на Троянския мѣнастирь. На сѣверъ отъ насъ бѣ неизгледимъ съ просто око просторъ. Съ добъръ далекогледъ, но при чисто врѣме, отъ тука, а особено отъ Юмука, се различаватъ водитъ на р. Дунавъ. Подъ насъ концентрически се издигатъ изпъстренитъ съ златонакласили ниви и зелени ливади заселени балкански склонове, покрити съ букови и джбови гори, изъ които ручатъ множество бързотечни студени извори; а задъ тѣхъ пространни обработвани полета, напоявани съ водитъ на балканскитъ рѣки. Слѣдъ като се нагледяхме и налюбувахме до насита на тая омайна природна картина, напустнахме самотния връхъ, като оставихме пакъ пълни негови владѣтели воинственитъ крилати мравки.

На-долу одарихме напрѣки. Отиваше се по-грудно, защото постоянно бѣхме принудени да пазимъ равновѣсие. Еластичната хвойна ту ни подигаше, ту снимаше. Тѣкмо на заникъ слънце бѣхме въ политъ на Марагидия, дѣто възтановихме силитъ съ сладка вечеря и съ здрачъ влѣзохме въ селото. Тамъ ни очаквала съ ожидане лѣтната клония. Съ влизането ни засвириха цигуларитъ, наши другари, и крѣшно хоро се завъртѣ отъ селени и селенки, граждани и гражданки. Съ него се завърши деня и всички отидохме на нощна почивка.

На утрото пристигна отъ града една дружина младежи, съ която на другия денъ се завърнахме обратно въ града, прѣзъ другъ пѣтъ. И тукъ природата е почти сѣщата. Щомъ прѣвалихме ребрата на върха Острецъ, прѣдъ насъ се показва с. Крѣвеникъ, на което кжшитъ сж прѣснати по южния склонъ на Крѣвенишкия рѣтъ. Въ околността му отъ нѣколко години сѣятъ трендафилъ, който добръ вирѣе. Съсѣдно на Крѣвеникъ е с. Стокитъ, прѣснато по сѣщия рѣтъ. Една частъ отъ това село е ниско по рѣката, а друго въ единъ жгълъ между три баиря. Тамъ сж училището, черквата и дюкянитъ, дѣто прѣкарватъ прѣзъ лѣтото много сѣмейства отъ града. Селенитъ изкарватъ доста много и добра сливовица. Отъ тукъ започва Стокенската клисура или Боазъ, изъ която тече Росица, по която има много во-

деница и тепавици. На западния баиръ отъ тази клисура, на едно чудно хубаво, високо и открито мѣсто, се лъщѣ Батошевския мъжки мѣнастиръ, който въ възтанието е доста пострадалъ. Низко подъ него, 1 часъ на сѣверъ, е селото Батошево. То по много, дори по всичко, прилича на Ново-село. Близко до него е малката „Кастелъ“, съ развалини отъ римски крѣлости. Отъ Батошево настъпва една котловина, осяна само съ джбове, срѣдъ която е с. Шумата. Слѣдъ прѣвалата на послѣдния планински склонъ, настанва Севлиево равнище, по което тече Росица и мие сѣвероизточната частъ на града. По тоя пѣтъ, единъ часъ до Севлиево, е хубавия овощарски разсадникъ и мостътъ надъ р. Видима, която малко по-отдоло се слива съ Росица. Тамъ ни залѣзе слънцето. Съ здрачъ стигнахме въ града — бодри, весели и доволни отъ нашия малъкъ, но ободрителенъ и пѣленъ съ чисти доволства излетъ, съ надежда да го възобновимъ идната година, но чакъ до Юмрукъ-Чалъ.

Д. С. Денчевъ.

В Ъ С Т И.

Новъ клонъ. — И въ недрата на Родопитъ си пробива пѣтъ туристиката. Брациговчени, които прѣди 30 години съ легендарно геройство се бориха за свободата на отечеството, сега проявяватъ любовъ къмъ хубоститъ на това отечество. На 23 юли сж се събрали граждани въ гр. Брацигово и сж основали клонъ отъ БТД, който нарекли съ хубавото име „Родопи“. Избрали сж настоятелство въ съставъ: Грую Юр. Павловъ (тѣрг.) — прѣдседателъ, Иеремия ив. Иеремиевъ (сжшо) — подпрѣдс., Георг. Ст. Поповъ (стар. пис.) — секретаръ, Георг. К. Гюлюметовъ (тѣрг.) — касиеръ, Кр. Ив. Ликомановъ (кожух.) — библиотекаръ, Георг. Юр. п. Къневъ (пис.) и Георг. Н. Щеревъ — съвѣтници. Членове: Бор. Ничевъ, Петръ Илиевъ, Гав. Мишовъ, Петръ Хр. Бъчваровъ, Георги Кара-Къневъ и Юр. Г. Дамяновъ. Нашето сърдечно „здравѣйте!“

къмъ младитѣ „Родопци“.

Шедъръ подарѣкъ — Тѣрн. туристъ-архитектъ Георги Козаровъ, доскорошенъ прѣдседателъ на В.-Тѣрновския клонъ „Трапезица“, на VI. сборъ въ с. Долна-бана, при обсъждане въпроса за редовното излизане на списанието, бѣ шедъръ да подари 50 лв. за да улесни редакцията въ редовното издаване на БТ. Паритѣ се получиха въ касата на дружеството и центал. настоят. благодари най-сърдечно на Г. К. и пожелава примѣрътъ му да бжде послѣдванъ и отъ други туристи и почитатели на туризма въ отечеството ни.

Излети на Мургаши. — Младиятъ клонъ „Мургаши“ въ Орхание е устроилъ прѣзъ това лѣто слѣднитѣ излети:

- 1). На 4 юни (съ църковния хоръ) — до с. Врачешъ.
- 2). На 18 юни (сжшо) — до с. Скравена.

3). На 25 и 26 юни — до мѣстността „Равнотобуче“. Участвув. 8 д. туристи.

4). На 2 юли — до „Рудината“, Орханийски балканѣ. Участвували 8 д. туристи.

5). На 16 и 17 юли — до върха „Баба“. Участвували 8 д. туристи. Не стигнали до самия връхъ поради лошо врѣме.

6) Едноврѣмено съ прѣдния, на 15, 16, 17, и 18 юли — до мѣнастиря „Седемъ прѣстола“. Участвували 10 д. туристи. Срѣща съ Софийскитѣ и Врачански туристи. Описание на него ще помѣстимъ въ идния брой на БТ.

Умоляватъ се и останалитѣ клонове да прѣдставятъ въ централното настоятелство свѣдения за излетитѣ си, за да бждатъ помѣстени въ БТ.

Злосторничество. — Наши-тѣ читатели знаятъ, че на Мурга-шъ, подъ върха, има горска стражарска колиба (вж. БТ г. I стр. 79 и г. V стр. 3). Назначена за квартира на горскитѣ стражари, тая колиба е прина-сяла голѣми услуги на туриститѣ, излетници за Мурга-шъ, които сж намирали въ нея подслонъ при лошо врѣме и за прѣнощув-ка. Бѣше даже по едно врѣме въпросъ тя да се отстъпи като планинска хижа на Орханийския клонъ „Мурга-шъ“ отъ БТД, а горскитѣ власти да си построятъ друга стражарница, вжтрѣ въ го-рата. Обаче нашето невѣжествено и злобно селско население, въ своето стрѣмление къмъ унищо-жение на горитѣ, се не спира прѣдъ никакви срѣдства. На 29 декември м. г. злосторници сж изгорили горската стражарница на Мурга-шъ. Злобната цѣль е по-

стигната: стражаритѣ, останали безъ подслонъ, не сж могли да прѣзимуватъ въ планината за да пазятъ горитѣ, и грамадни про-странства отъ тѣхъ около Мур-га-шъ сж били изсѣчени. Но ни $\frac{1}{10}$ часть отъ изсѣчената гора не е отнесена, а оставена да гние на мѣстото си. Колибта това лѣто ще се строи наново, и спо-редъ закона за горитѣ, на смѣтка на с. Желява, защото Мурга-шъ спада въ нейното землище.

При означаване пжтища-та къмъ планинскитѣ върхо-ве и др., освѣнъ поставянето на показалци, практикува се още и отбѣлѣзване на пжтя съ стрѣл-ка съ боя върху скалитѣ. Обаче при това може да стане грѣшка — дали стрѣлката показва пжтъ къмъ върха или отъ тоя къмъ нѣкое село. За да се избѣгнатъ такива грѣшки, Софийскиятъ кло-нъ „Ал. Константиновъ“ е ус-воилъ една практика, която ние прѣпорѣчваме на всички клонове отъ БТД, за да има единство въ означаване пжтищата. За на-прѣдъ ще трѣбва да се означа-ватъ съ *синя боя* върху ска-литѣ тия пжтища, които показ-ватъ *на горъ*, къмъ върха на планината, а обратния пжтъ, *на долу* отъ върха — да се озна-чава съ *червена боя*.

Постѣпили суми. — Въ цен-тралната каса на БТД, сж постѣ-пили слѣднитѣ суми:

Помощъ отъ Министерството на Нар. Просвѣщение — 160 л. Подарѣкъ отъ архитектъ Г. Козаровъ, търновски туристъ, за редакцията на БТ. — 50 л. Отъ клонъ „Трапезица“ въ В. Търно-во за смѣтка на 1906 г. — 50 л.

По историческите паметници на Търново.

Полудневенъ излетъ*).

В.-Търновскиятъ клонъ „Трапезица“ за да даде възможностъ на търновци да заобиколятъ разкопките и новонаправенитъ пжтища до близките до Търново Трапезица и Царевецъ, на 23 октомври м. г. устрои излетъ до тѣхъ. Слѣдъ пладнѣ, врѣмето макаръ и да бѣ доста приятно при трѣгванието ни, малко бѣха участниците въ излета.

Отъ сборния пунктъ — полицейското здание — минахме прѣзъ *Кая баша*, надъ пролома за *Царевецъ* и по новия пжтъ се заобиколи цѣлия Царевецъ, дѣто водачитѣ обѣрнаха особено внимание на *Баядиновата кула*, мѣстото дѣто турцитѣ за пръвъ пжтъ сж влѣзли въ Търново и пжтьомъ се разпрвиха прѣданията върху *Хисарската джамия* и *бръста* въ двора и. На върха *Чанъ тепе*, отъ дѣто гледката на града е чудесна, разгледаха се основитѣ на *Старата паприархиска църква* и *Паметникъ* въздигнатъ въ честь първото дожаждане на българската княгиня въ Търново — паметникъ на български министри и дворцови сановници. Прѣзъ сѣверната порта се слѣзе къмъ *Митрополитската църква въ Асьновата махала*. Разгледа се новооткритата *царъ Шишманова баня*, най-важната по архитектурата си отъ старитѣ търновски църкви Митрополитска църква, съ *курника*, въ който нѣкога си е затварялъ дѣдо Славейковъ и църквата *Св. Четиредесетъ мъченици*, съ двата най-важни писани паметници въ Търново — *стѣловѣтъ на Ожортъ га и Аспна II*. Прѣзъ историчната църква *Св. Димитръ*, която освѣнъ външното си олтарно лице и тринадесеттѣхъ съндыци пълни съ български черепи (всички татарски типѣ!) вадени отъ Трапезица, нѣма нищо за забѣлѣзване. По Г.-орѣховското шосе, въ лѣво, слѣдвайки поставения пжтепоказател, по скоронаправената пжтека, изкачихме се на *Трапезица*. Изходихме 18-тѣхъ новооткрити църкви, разгледахме фреските на „Боярската църква“ и пристройките на най-голѣмата отъ тѣхъ — Св. Ив. Рилски. Фотографирани срѣщу града (около 40 излетници), по-скоропривършената отъ арестантитѣ пжтека, слѣзохме на желѣзния мостъ, отъ който по-пжтеката възъ яра — *Низамския боклукъ*, качихме се на Баядарлъкъ весели и доволни отъ излета.

Водачи и описвачи на излета бѣха: Клоновиятъ прѣдседателъ и Директорътъ на Дѣвич. гимназия г. Н. Марковъ.

*) Описанието на тоя излетъ може да послужи като опжтване за всѣки посѣтителъ на търновскитѣ старини. Б. Р.

К Н И Ж Н И Ц А

Трудове на българското природоизпитателно дружество. Год. III, по случай десетгодишнината на дружеството. София 1906 г. ц. 2.50 л. — Въз тая книга на трудовете, покрай многото чисто научни статии, има нѣкои и съ туристко-научно значение. Такава е напр. тая на Софийския туристъ *Д-ръ Ст. Бончевъ: Силуритъ въ искърското дефиле и съвѣднитѣ му мѣста*, въ която покрай геологическото изучаване, дава още оро-и хидрографическо описание на мѣстността. Такова описание за Витоша срѣщаме въ статията на *Ал. Дръновски: Витши и нѣйната пеперудна фауна*. Трѣбва да споменемъ още и статията на *Б. Давидовъ: Нѣколко страници изъ свѣржмената история на нашата флора*, въ която описва измѣненіята станали въ

последно врѣме на растителността въ Варненско.

Бл. Фромъ, Япония и Корея, превелъ отъ руски Ст. Ганчевъ, прѣмий на списание Родина. София 1906 г. Продава се и отдѣлно. ц. 1.50 лв. — Отъ последната война е възбуденъ голѣмъ интересъ къмъ далечно-азиатскитѣ страни. Обаче у насъ твърдѣ малко се знае за тия мѣста. Интересующиятъ ще намѣри въ тая илюстрирана, и съ увлекателенъ езикъ написана, книга любопитни свѣдѣния върху природата, историята и обществения животъ на тия два народа.

Нашиятъ другаръ, софийскиятъ туристъ, *Ст. Н. Коледаровъ* прѣвожда романа на *Вилх. Ф. Поленицъ Селянинъ* въ който се засѣга живо-трепещущиятъ днесъ въ Европа аграренъ въпросъ. Отъ романа е излѣзла частъ I и струва 80 ст.

Р а з н и ц и

Землетресението въ Санъ-Франциско. — На-скоро слѣдъ изригването на Везувия *), стана силно землетресение въ Сѣв. Америка, въ столицата на Калифорния — гр. Санъ-Франциско. На 5 априлъ жителитѣ на тоя градъ сж били събудени отъ единъ слабъ трусъ и изплашени избѣгали на улицата. Тия сж били спасени. Но понеже въ тия мѣста ставатъ често землетресения, хората сж навикнали на тѣхъ и мнозина сж останали въ домовете си — тѣ сж пострадали отъ втория, по силенъ трусъ, който разрушилъ града. Но не-

щастието не се е ограничило само съ това: избухналъ пожаръ, който унищожилъ това, което останало несѣборено. На това спомогнало и обстоятелството, че зданията сж строени отъ дървенъ материалъ — отъ съсѣднитѣ дѣвствени гори — за да могатъ да противостоятъ на честитѣ землетресения. Почнали да гасятъ сгъня, но нѣмало вода — резервоаритѣ и водопроводитѣ били поупукани отъ землетресението. Опитали се съ динамитъ да ограничатъ пожара, но и това вещество се свѣршило и тогава отчаянитѣ граждани изо-

*) Вж. БТ. г. V бр. 3—4.

ставили своите жилища и имоти на произвола на съдбата. Жертви от землетресението и послѣдвалия го пожаръ има сравнително малко само 300 души. Това се дължи на обстоятелството, че землетресението е станало нощъ, когато работитѣ въ централната — търговска частъ — били прѣкъснати. Но въ замѣна на това материалнитѣ загуби съ огромни — съмилиарди долари.

Експедиция въ централна Африка. — Абрускиятъ херцогъ въ края на априлий е заминалъ за източна Африка, за да върлѣзе на върха на Рувензори (5600 м.), най-високия връхъ въ планината Уганда, Виктория Нианса (Екваториална Африка), на който до сега не е стѣпвалъ човѣшки кракъ. На 22 юни Италианскиятъ кралъ е погучилъ една депеша, че на 5 юни Абрускиятъ херцогъ е успѣлъ да достигне крайната цѣль на своята експедиция. Въ септември той се надѣва да се завърне прѣзъ Каиро въ отечеството си.

Английската планинска туристка Буллокъ — Воркманъ, която прѣди двѣ години посѣти Хималай, е рѣшила да проникне и въ западнитѣ части на тая планина. Тя е приготвила за тая цѣль една експедиция и е ангажирала нѣколко водачи отъ Монъ-бланъ които ще вземе съ себе си.

Какъ се посѣщаватъ планинскитѣ хижи можемъ да заключимъ отъ слѣдния примѣръ: хижата, нарѣчена на името на Ериххерцога Иоханъ на австрийския алпийски клубъ върху Адлерсруе, прѣзъ мин. година е била посѣтена отъ 1315 туристи.

Най-високитѣ села въ Швейцария. — Славата, да бжде

най-високото селище въ Швейцария, има селцето Креста въ Аверсѣ, една странична долина на Задний Рейнъ. Креста лежи на 1,949 метра морска височина въ кантона Граубюнденъ, не далечъ отъ Италианската граница. Извѣстниятъ по своитѣ алпийски изслѣдвания, принцъ Роландъ Бонапартъ, изброява цѣла редица отъ селища съ така високо положение. Такова е селото Шандолень въ Валъ д, Анивиз, въ южната напрѣчна долина на Горни Валисѣ, високо 1,936 м. Послѣ иде с. Лювъ Мюнсергерталь въ Граубюнденъ съ 1,918 м.; Ароза въ Граубюнденъ съ 1,892 м.; Санкт-Морицъ въ Енгадинъ съ 1,856 м.; Понтъ-Резина съ 1,803 м. Отъ това изброяване излиза, че болшинството отъ най-високитѣ мѣстности въ Швейцария се намиратъ въ кантона Граубюнденъ. Тия данни обаче се отнасятъ само върху постоянно населенитѣ мѣстности, понеже тия села, които се обитаватъ само прѣзъ лѣтото а зимѣ напушатъ, се издигатъ въ още по-голѣми височини. Така при Креста се намира мѣстото Юфъ на 2,133 м.; на Финделень-гледеръ има едноимено лѣтно село на 2,075 м. височина, гдѣто се сѣе ржжъ до 2,100 м. височина. Най-високитѣ лѣтѣ обитавани колиби въ Швейцарска територия обаче се намиратъ въ долината Ерингеръ, гдѣто овчаригѣ на Лона-алпъ лѣтѣ кошаруватъ чакъ до 2,665 м.

Интересно е да се направятъ подобни изучавания за нашето отечество, които ако и да не ни дадатъ така високи цифри, все пакъ добититѣ резултати ще бждатъ отъ голѣмо значение. *Х. П.*